
Kreftbiomarkører – et gode eller et onde?

ANMELDELSER

OLUF DIMITRI RØE

Lege og ph.d., Institutt for klinisk og molekylær medisin
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Anne Blanchard, Roger Strand, red.

Cancer biomarkers

Ethics, economics and society. 148 s, tab, ill. Kokstad: Megaloceros Press, 2017. Pris USD 10

ISBN 978-82-91851-04-4

Boken er en samling av åtte essays med forfattere fra flere land som springer ut fra miljøet rundt Centre of Cancer Biomarkers (CCBIO) ved Universitetet i Bergen. Professor John Cairns, økonom fra London School of Hygiene and Tropical Medicine, skriver om økonomisk evaluering av målrettet behandling ved lungekreft. Usikkerheten i de matematiske modellene er stor. En analyse viste at variasjonen i kvalitetsjusterte

leveår (quality adjusted life years, QALY) for eksakt samme behandling varierte fra 31 000 til 1 million pund per år (s. 44), noe som gir stor usikkerhet i kostnad-nytte-analyser.

Leonard M. Fleck er professor i medisinsk etikk og filosofi ved Michigan State University og er eneste bidragsyter fra USA. Han gir et skremmende bilde av situasjonen i USA, der systemet med manglende universell helseforsikring «precipitating premature deaths of thousands nameless, faceless individuals», og der presisjonsmedisin er «available only to the *paytients* (uthevet av forfatteren) who are responsible, hardworking and insured». Umiddelbart vil man tenke på den virkeligheten vi begynner å se i Norge med det todelte helsevesen.

Roger Strand avslutter med spørsmålet om de dyre kreftmedisinene er et postnormalt problem og advarer blant annet mot medienes rolle, og at de som roper høyest, får mest. Her brukes Jonas Gahr Støre og ipilumimab som eksempel.

Boken er et velment og seriøst forsøk på å debattere etiske og økonomiske sider ved biomarkører for kreft, men bidragsyterne lykkes i mine øyne bare delvis.

Kreftbehandling og etiske vurderinger drives daglig av onkologer, lungeleger, gynekologer, barneleger og hematologer. Disse spesialistene har førstehåndskjennskap til den menneskelige kostnad-nytte-avveiningen og livskvalitet, hvordan biomarkører fungerer i praksis, og de etiske sidene ved kreftbehandlingen.

Ingen av disse er representert her for å bidra til en virkelig side av saken, noe som gjør at boken, til tross for mange eksempler, er preget av at man kjenner faget godt på idéplanet. Det er heller ingen diskusjon om begrepet QALY er egnet som verktøy for kostnad-nytte-analyser, men det brukes gjennomgående. Forfatterne tegner nok et litt for dystert bilde av fremtidens kreftbehandling, og industrien beskrives ofte kun som egoistiske kapitalistiske foretak. Man burde også se på de positive sidene, som at immunterapi faktisk er begynnelsen til frigjøringen fra cellegift, at nye biomarkører er meget lovende og at biotilsvarende legemidler og konkurrerende selskaper vil føre til raskt fall i pris.

En diskusjon om biomarkørenes rolle for bedring av behandling og fordeling av samfunnets verdier er på sin plass, og det er prisverdig at kreftforskningssenteret CCBIO tar opp disse tingene.

Jeg anbefaler boken som bakgrunns litteratur for kreftbehandlere og andre interesserte, men den bør brukes med forsiktighet av beslutningstagere, da flere aspekter enten mangler, ikke er godt nok belyst eller diskutert.

Publisert: 26. juni 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.18.0218

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.